

Bolygó operában. Ari román ről szilve tőzszámai. vülhetetlen di-t mu- sikerrel.

Paraszt- szinra. A alogh Fa- Abg ki- kolozsvári n külön- ti József

ei. le kitünő kőn este együttes színműre, Kitünően ond el az nak ígér- nagyobb

Neményi, orozst 72.) őször. Poor t 73)

bírlét 12

(Napibálat

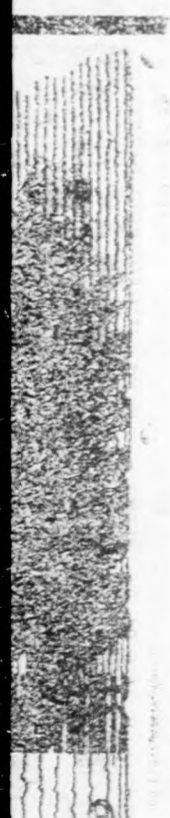
ó (Lengyel al. Bartel

észek. (Le- orozst 77)

ó (Lengyel Ihászszal

oyi Ilivé, írlét 13 B.

or Lilivel.

riuma 2-50.

észeti or- natorius a es azeptikus a legajabb anyhófordó. k. A bete- ok és tulaj- Flechten-

Szerkesztőség és ki- adóhivatal:

UJ KELET

Dr. Ramasetter Róbert
r 2. II. 8.

Budapest POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 1050
Félévre — — — 550
Negyedévre — — 290
Egy hónapra — — 100
Az előfizetési ára „Föld” című folyóirattal együtt hav-ként 10 lejjel drágább
Csehszlovákiában
Egy hónapra — — ct 40—
Egyszám ára — — ct 2—

1926 október 7 Csütörtök

Közkelet * IX. évfolyam * 218 szám

5687 Tisri 29

Páneurópa

Bécsben ma ért véget a páneurópai kongresszus, amelyen minden országból megjelent egy-egy olyan számottevő, komoly és nagynevű politikus, hogy már maga ez a névsor lekötözi a világsajtót a páneurópai kongresszus megfelelő méltóságára. A kongresszuson olyanok vettek részt, akiknek igen súlyosan a szívükön fekszik a hazá és a nemzet fogalma és így már eleve eloszlathatunk minden félreértést, amely azt hihetné, hogy ez a páneurópai kongresszus a nemzet és a hazán innen, vagy éppen túl van. A páneurópai kongresszus, ellenkezőleg, a ma realitáiban gyökeredzik és számol egy a nemzeti, mint a hazafis érzéssel és érdekekkel. A kongresszus mindössze egy fizikális irány megváltoztatási szándékában tér el a nemzeti és hazafis gondolatokról köznapis értelmességétől, nevezetesen abban a szándékában, hogy az egyes nemzetek és országok között fennálló feszítő erőt vonzóerővé akarsja átválttatni.

A kongresszus esztálon adva voltak a meg- léző összes európai kontinentális nemzetek szí- nei, abból egyelőn egyet ki nem felejtettek, egyelőn egyet mellőzni nem akartak, még csak azt sem akarták, hogy esetet a színeket vala- hogy egybe elvegyítsék. Ez azt jelenti, hogy a tervezett Páneurópában természetesen továbbra is fennállanak a népi különbözőségek, leg- feljebb csak a mesterkelt formások, a hatá- rok és vémszempök hullának le. A kon- gresszus homolyságát bizonyítja az is, hogy az olyan forralt üléseket, amelyen az emberiség egy nyelven való beszélgetése, fel se vette má- sorába és nem hirdette az esperanto világ- megválto hatását. Meglévő gazdasági körülmé- nyek, kulturális egymárávaltságot, pénzügyi s. ühátságosságok, termelési és értékesítési szempontok elhőtták a páneurópai kongresszus- nak azt az alapját, amelyre az európai államok szövetségét fel akarják tornyosítani.

A kongresszus abból az elgondolástól in- dult ki, hogy a világpolitika hovatovább kon- tinentális elkülönülést nyer. Az amerikai né- pek már régóta külön amerikai, az ársiáik külön ársiai, az ausztrálialak külön ausztrálai po- litikát folytatnak. Az európai népek is, ama- lyek eddig egymással viskódtak, most már mindinkább felismerik az együttműködés szük- ségességét az olyan óriási nyomás ellenében, amivel pénzügyileg Amerika, szellemileg pedig Ársia feszül neki kétoldalról Európa testéhez.

Társadalmi felforgatásra a páneurópai kon- gresszus nem törekedett. Minden ilyen beállítá- sással szemben kellő nyomatékkal bír az a tény, ismételtük, hogy aktív polgári politikusok, amilyen Briand francia külügyminiszter, Seipel preláus, volt osztrák kancellár, vettek azon részt. Egyet azonban le kell szögezni: a pá- európai mozgalom valóban a progressió jegy- ben indul utjára. A haladás és felvilágosodot- ság eszközeivel harcol egy olyan világrendért, amely a háboru fogalmát végérvényesen kitö- röltheti az emberi agyvelőből. Ez hűzd azért, hogy az idegen nyelvet beszélő emberek ro- konzenyvel közeledjenek egymáshoz és ne sejtsek egymásban ellenségüket. Az államok szuverenitását sem (hajja sérteni a mozgalom, mert hiszen technikailag is egészen elképzelha- ratlan, hogy azt a monstruóus területet, ami Európa, egyetlen kéz irányítsa.

A meglévő népi politikai anyag kohéziójá- nak erősítéséről és fizikális mozgásának egy veszélytelenebb irányba való tereléséről van csak szó és ezt minden jószándékú európainak örömmel kell üdvözölnie. A rossz sallangok, a kínos cikornyák, a kellemetlen bukások le- vetkőzése az, ami felé a páneurópai mozgalom halad. Ezek a sallangok fokozatosan amugyis lehullanak. Nagyon sok európai állam megszün-

tette már egymás között az utlevél- és a vizum- kényszert és aki utazott Ausztriából Német- országba, az már érezhette Páneurópának a hangulatát akkor, amidőn vizsgálgatás, motozás és keresztkedések tüze nélkül, észrevétlenül ju- tott át egyik állam területéről a másikra. Kö-

nyedébb mozgás, stilosabb lendületek, a sza- badság és a függetlenség erősebb érzése, új életkedv, szép szándékok, nagy utazások — ez az összessége a páneurópai megmozdulásoknak. Több világosság, — ahogy Goethe mondta. És több levegő.

Az orosz-lengyel feszültség megbuktatta az új Pilsudsky-kormány külügyminiszterét

Bartel volt miniszterelnököt nevezték ki Zalesky utódjává. Konfliktustól tartanak az orosz-litván szerződés miatt

(Varsó, október 6. Az Uj Kelet tudósítójá- tól.) Az alig néhány nappal ezelőtt megalakult új lengyel kormány maris súlyos helyzetbe került. De míg az előző kabinetet belpolitikai okok kényeztetették lemondásra, az új kor- mány válságát külpolitikai nehézségek idézték elő. Ezek a nehézségek az ismeretes orosz- litván szerződés következtében támadtak, amely tudvalevőleg litván területnek nyilvánította Vilmát és ennek fejében Litvánia állítólag fegyveres támogatásra kötelezte magát Orosz- ország javára. Ez a szerződés, amely nyilván- valóan Lengyelország ellen irányul, robban-

totta ki az ideiglenesen elsimitottnak vélt orosz-lengyel feszültséget. A külpolitikai hely- zet következtében Zalesky lengyel külügy- miniszter beadta lemondását. Pilsudsky marsal a lemondást elfogadta és Zalesky utódjává Bartel volt miniszterelnököt nevezte ki.

Diplomáciai körökben érdeklődéssel figyelik az orosz-lengyel feszültséget. A szovjetsajtó továbbra is háborus előkészületekkel vádolja Lengyelországot, ami ürügynek is vehető egy esetleges konfliktusra. Párisban nem tartják kizártnak, hogy a szovjetkormány külpolitikai uton kívánja levezetni belpolitikai nehézségeit.

Mussolini szerint a fascizmus a civilizáció új típusát hozza meg a világnak

„Olaszország a legdemokratikusabb népállam”. A fascista mozgalom szerinte sohasem volt tökéletesebb, mint most

(Róma, október 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mussolini miniszterelnök ma Perugiában járt, ahol előadást tartott a külpolitikai helyzetről. A tömeg kíváncságára előadásának befejezése után Mussolini beszédet tartott, amelyben az egybegyűlések a következőket mondotta:

— Ha a fascizmus urrú lesz a lelkem, azt többé nem hagyja el. Négy ezteendő után, amely- nek folyamán a fascista uralem minden téren gazdasági munkát végzett, úgy a biztonság, mint polgárság híven követve az utasításokat, hűszen áll a háboru. (Élnék tetszés.) Sem híváncsi felek kicsinyes kip- mutató üzelméi, vagy a világnak bármilyen hatalmas

nem téríthet el munkásságom utjára. A harc az amit én keresek.

— Mi egy új politikai rendszer hívei vagyunk, mi a civilizáció új típusát hozzuk, ez az új típus minden emberi közösség számára érvényes alapvető megállapodásból indul ki. Az emberi közösségek nem fejlődnek, nem haladnak előre. A fascizmus a negyedik évfordulóhoz közeledik és megállapítha- tom, hogy a fascizmus sohasem volt tökéletesebb, mint most. Ha a történelemben szó van demokri- tius, vagyis népállamról, akkor mi vagyunk az. A fascizmus elrendezését rendszeres, erős és szennvedélyes formában folytatni fogja, megelérte célját.

Jorga a kormánnyal, Argetoianu a liberálisokkal tárgyal

Háromfelé szakad a volt nemzeti néppárt. A nemzeti párt egyes vezetői nem akarják a parasztpárt agrárprogramját

(Bucuresti-Bukares, október 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) A régi nemzeti néppárt, amely Jorga és Argetoianu vezetése alatt állott és hónapokkal ezelőtt fusionált a nemzetipárttal, az utóbbi időben sokat hallat disszidens törek- véseiről. Jorga, a volt párt vezére, szűkebb törzskarával már napokkal ezelőtt bejelentette, hogy a parasztpárttal való fuziót nem helyesli, a kongresszus összehívását törvénytelennek tartja és azon nem jelenik meg. Tegnap a volt párt másik vezére, Argetoianu jelentette be levélben Maniunak, hogy ellenzi a fuziót. Ma Argetoianu hívei határozták el, hogy követik Argetoianut és ők is a fuzió ellen foglalnak állást. A jorgisták a kormánnyal tárgyalnak és valószínű, hogy még a parlamenti megnyitá- sára előtt Jorga, Chordariu és Tasea tárcát kapnak a kormányban.

Argetoianu, aki az erdélyi nemzeti párttal való fuzióig Jorgával közösen viselte az elnöki tisztelet a nemzeti néppártban, most nemcsak

Manuitól válik el, de szakítania kell Jorgával is mert a három évvel ezelőtt nagy port felvert Argetoianu-Averescu párt affér miatt ő és szű- kebb párthívei nincsenek abban a helyzetben, hogy Jorgát a kormánnyal való tárgyalásokba követhessék. Hír szerint Argetoianu a maga csoportjával a liberális párt felé keres orien- tációt.

A Lupta arról ad hírt, hogy a jorgisták fő- városi csoportjának egyik frakciója nem fogja

Drágán számított árakból

könnyű engedményt adni. Az ország legnagyobb és egyben Erdély egyetlen zeneműszekciós Moravetz zeneműkereskedés, Timiso- ara — engedményt nem ígér, de min- den zeneművet gyorsan, pontosan és a legolcsóbban szállít. Jegyzők ingyen.

Jorgát követni, hanem megjelenik a kongresszuson és magáévá teszi a fuziót. Ilyenformán a volt nemzeti néppárt háromfelé szakad.

Maniut Bukaresztbe várják. Ebből az alkalomból a nemzeti párt arra fogja kérni Maniut,

hogy a kongresszus előtt tegyen nyilatkozatot az új párt agrárpolitikájáról. A nemzeti párt több vezetőpolitikusa azt kívánja, hogy a nemzeti párt ne vegye át a parasztpárt agrárprogramját, amelyet tulradikálisnak találnak.

Bucsan miniszter nyilatkozata az állampolgári listák reviziójáról

(Bucuresti-Bukarest, október 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hirt adtunk arról, hogy a kormány elhatározta, hogy revizió alá veszi az állampolgárok lejtromozását. A „Rapid“ munkatársa ebben az ügyben kérdést intézett Bucsan miniszterhez, aki a következő nyilatkozatot tette: — Nincsen egyáltalában ok semmi riadalomra. Csupán arról van szó, hogy az állampolgársági összeírásokat revizió alá vesszük és korrigálni fogjuk. Igen sokan vannak, akiket minden kétségen kívül megillet az állampolgári jog, azonban nem kerültek be a listába, mert annyira természetesen vették állampolgárságukat, hogy fölöslegesnek tartották a bizottságok előtt való megjelenést. Ezeknek módot kell adni arra, hogy az állampolgári listába belevegyék. Viszont különböző machinációk ujján sokan olyanok kerültek be a listába, akiknek erre joguk nem volt. Ezeket el kell tüntetni a listákból.

Megkezdik a Jordán-villanyművek építését

Ismét meghusultak az arab-zsidó tárgyalások

(Cluj-Kolozsvár, október 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) A palesztinai gazdasági krízis, amely komoly veszedelemmel fenyegeti az országépítő munkát, még mindig változatlanul tart és igen súlyosan befolyásolja az állandó bevándorlást. A Cionista Világszervezet vezetősége már megette a kellő rendszabályokat aziránt, hogy ennek a gazdasági krízisnek mennél hamarabb vége vessék és az eddigi előjelek szerint ezeknek a rendszabályoknak hamarosan praktikus hatása fog mutatkozni. Másrésztől azonban Palesztinából olyan hírek érkeznek, amelyek az általános helyzet kedvezőbb megítélésére adnak alkalmat, különösen politikai tekintetben. Ilyen momentum pl. az, hogy a legutóbbi napokban történt meg először, hogy zsidók és arabok együttes gazdasági munkára ültek össze Haifában. Erről az esetről palesztinai levelezőnk a következőkben értesít:

Zsidók és arabok a zöld asztalnál

A közelmúlt napokban történt meg először, hogy a gazdasági bizottság keretében zsidók és arabok együttes tanácskozásra gyűltek össze. Ennek analízis inkább nagyobb jelentősége van, mert az arabok ezzel a ténykedésükkel hivatalosan feloldják eddigi álláspontjukat és szíves ellentállásukat a gazdasági bizottságban való közös munka tekintetében. A gazdasági bizottságot ugyan a palesztinai kormány már régebb ideje nevezte ki, de mindaddig csak a kormány és a zsidóság képviselői vettek részt a munkásságában, míg az arab delegátusok távol tartották magukat az ülésektől. Most aztán a haifai arab delegátusok hivatalosan értesítették a palesztinai kormányt, hogy hajlandók résztvenni a gazdasági bizottság tanácskozásain. Ennek az eseménynek azonban nemcsak politikai, hanem gazdasági háttere is van, minthogy Haifa a gazdasági helyzeténél fogva tág működési teret biztosít a gazdasági bizottság részére. Nagyon valószínű, hogy a haifai kikötő építésének kérdése volt az, ami az arabokat a bizottságban való részvételre rábirta, minthogy ha továbbra is passzív magatartást tanúsítottak volna, a kormány a kikötő építésében kizáróan a zsidóság képviselőivel tanácskozott volna.

Megszakadtak az angol-arab tárgyalások

Ilyen körülmények között további passzív magatartás valószínűleg nagy gazdasági hátrányokkal járt volna az arabokra. Remélhető, hogy ha az arabok fel fogják ösmerni az ország jövő fejlődésében rejlő lehetőségeket, akkor a minden más esetben is jobb belátásra fognak jönni és a zsidók és arabok közötti egyetértő közös munka végre valahára lehetővé fog válni.

Ugyancsak a legutóbbi napokban kerültek nyilvánosságra egyes momentumok azokból a tanácskozásokból, amelyeket a palesztinai kormány közigazgatási államtitkára az arab lakosság képviselőivel folytatott. Ez a tanácskozás az araboknak jövőben való részvételét volt hivatva előkészíteni a kormányzati ügyekben és a törvényhozó-tanácsban. A palesztinai zsidó sajtó a kiszivárgott hírek nyomán meglehetősen idegességgel tárgyalta az esetet és többek között azt, hogy az államtitkár minden elmondás nélkül bevettette a tárgyalások jegyző-

könyvébe az arab kiküldötteknek azt a nyilatkozatát, amely szerint tudomásuk van ugyan arról, hogy a mandátum bizonyos internacionális kötelezettségeket ró Angliára Palesztina tekintetében, azonban a palesztinai arab népet ez a kötelezettség semmilyen tekintetben nem érinti. Az eddigi praxisban és politikai tárgyalások folyamán még nem fordult elő eset, hogy a palesztinai kormány bármely képviselője az araboknak ezt a visszautasító álláspontját hivatalosan jegyzőkönyvbe engedte volna foglaltatni.

A palesztinai héber sajtó ideges érzékenysége azonban úgy látszik egyelőre korainak bizonyult, mert a legújabbban kiszivárgott és hivatalos arab részről immár megerősített hírek szerint, az arabok és a palesztinai kormány között megkezdett tárgyalások hirtelenül megszakadtak és pedig olyan körülmények között, amelyek legalább is egyelőre lehetetlenné teszik a tárgyalások további folytatását. Ezt a palesztinai arabok hivatalos lapja a „Felesin“ is elismerte és ezzel kapcsolatban a tárgyalásokban résztvevő arab előkelőkhöz azt a felhívást intézte, hogy az egész tárgyalást és a vele kapcsolatos dokumentumokat teljes egészükben hozzák nyilvánosságra.

Zsidó szempontból bármennyire sajnálatosnak is kell nyilvánítanunk azt, hogy az arab lakossággal való megértés egyidőre újra meghusult, ez egyszer mégis a tárgyalások menetére való tekintettel, örülünk kell ennek a meghusulásnak.

A be- és kivándorlás számokban

A galut országaiban bizonyára nagy konsternációt keltenek azok a közlemények, amelyek a gazdasági krízis következtében történő visszavándorlásokról adnak hírt. Felesleges volna ennek a ténynek lesújtó voltát tagadásba venni, azonban meg kell állapítani azt is, hogy az elterjedt hírek messzli túlozzák a valóságot. A palesztinai népszámlálási hivatal éppen most adta ki az 5686. évi bevándorlásról szóló hivatalos adatokat. Ezek szerint az 5686. évben, vagyis 1925 szeptember 1-től 1926 szeptember 1-ig (amely időbe már a mai súlyos gazdasági krízis is belécsúszott) összesen 21.280 bevándorló jött Palesztinába, ami havi 2000 átlagot jelent az elmúlt esztendő havi 2600 átlaggal szemben. Bizonyos tehát az, hogy a gazdasági krízis a bevándorlás mérvét erősen csökkentette. Az is bizonyos, hogy a visszavándorlást ezzel szemben bizonyos mértékig növelte. Azonban nem szabad megfeledkezni arról, hogy még a rendszeres gazdasági struktúrájú országokból is állandóan van kivándorlás és annál inkább természetesen ez egy olyan gazdasági helyzetű országban, mint amilyen Palesztina jelenleg. A gazdasági fellendülés legmagasabb csúcspontjának idején is keresztszámban 5 százalékra rugott a kivándorlók száma. Míg a legutóbbi kritikus 6 hónapban a 10.185 bevándorlóval szemben 2200 kivándorló hagyta el Palesztinát. Ez a kivándorlás arányszámát a bevándorláshoz mérten 22 százalékra emeli.

Megkezdik a Jordán vízművek építését

Mindazonáltal meg kell állapítani azt, amit ezek a pontos adatszámok is bizonyítanak, hogy

Miért végződik minden harisnyának ára héttel Siposnál? Mert a hetes szám szerencsét hoz mindenkinek, ki SIPOS-cégnél szerzi be harisnyáit. Kapható: Cluj, Regele Ferdinand-ut 8.

a bevándorlás és ezzel Palesztina zsidó lakossága minden gazdasági krízis ellenére is állandóan gyarapodik.

Egyébként a gazdasági krízis csökkentésére erősen hozzá fog járulni az az örvendetes tény, hogy a Ruthenberg-féle hidroelektrikus művek már a legközelebbi időben megkezdik munkásságukat Palesztinában.

A közölt adatok szerint a hidroelektrikus művek berendezéséhez szükséges tőke véglegesen biztosítva van és a tőkének nagyrészt készpénzben már be is fizették. Ruthenberg mérnök a legközelebbi napokban már Palesztinába utazik, ahol az ő vezetése alatt megkezdik a Jordán vízművek építését. 1927. év első napjaiban a munka már teljes erővel folyamatban lesz és körülbelül 1000—1500 munkás nyer egyszerre alkalmazást.

A Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári csoportjának választmányi ülése

(Cluj-Kolozsvár, október 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nyári szünet óta most gyűlt össze először a kolozsvári helyi csoport választmánya, hogy aktuális kérdésekhez állást foglaljon. A nagyszámban megjelent tagokat Ausländer Lajos alelnök üdvözölte, majd Weinberger Nándor főtitkár számolt be a folyó ügyekről. A választmány a beérkezett zárszámok felülvizsgálásával Klein Miksa bankigazgatót és Feuerstein Kálmánt bízta meg. A helyi csoport tisztújító közgyűlésének idején a konferencia utánra halasztotta. A tárgyszorozat következő pontja a delegátusválasztás kérdése volt, amelynek megoldására egy héttagú választási bizottságot küldött ki, amelynek tagjai dr. Fenichel József, Kertész Márton, Klein Miksa, Klein Eliahu, Feuerstein Kálmán, Rosenfeld Armin és az ifjúsági szervezetek egy képviselője.

A választási bizottság elnöke Kertész Márton, helyettese Klein Miksa.

A jelöltekre nézve a választmányi gyűlésen nem lehetett egységes állásfoglalást elérni, miért is egy jelölőbizottság választott, melynek tagjai dr. Hamburg József, Fischer Lipót, Feuerstein Kálmán, Kertész Márton, Weinberger Nándor és Löbl Lajos. Majd dr. Hamburg javaslatára kimondja a választmány, hogy a kolozsvári választásokat október 17-én vasárnap délután fogja megtartani. Így a jelölőlisták október 14-én déli 12 óráig nyújthatók át a Szövetség központi irodájában. A választmányi gyűlés egyik legfontosabb tárgya a Palesztina-problémák megvitatása és a Keren Hájjeszód központi irodájának átirata volt. Hamburg József dr. és Weinberger Nándor részletesen ismertették az ugynevezett palesztinai válság keletkezését és lényegét. Az előadásokból megállapítható, hogy Palesztinában a zsidó emigráció számára a közeljövőben nagy kilátások kínálkoznak.

A Világszervezet vezetősége nagyarányú területalapokkal, újabb ipari koncessziókkal, kölcsönökkel és egyéb intézkedésekkel hamarosan meg fogja találni a módját a szükségsgazdrián bekövetkezett munkanélküliség enyhítésére. Palesztina a cionisták kitarása és meggyőződéses odaadása által nyomatlanul ki fogja nyújtani a mai világság időkét s minden erővel küzdeni kell a tudatlanság, kishitűség és rosszindulatú méltó terjesztése ellen.

Ezután Ausländer Lajos ismerteti a Chalno hét fontosságát, felhívja a választmány tagjait, hogy a vasárnapi tisztújításnál nagyobb számban jelenjenek meg, hogy ezáltal is támogassák az országépítésnek azt az elemét, amely semmilyen körülmények között meg nem hátrál és amelynek munkáját talán az egyetlen biztos bázis. Ezzel az ülést véget ért.

Árdossen az Uj Keletben!

INNE

Arséne Lupi csakugyan élt, I

— Nem, nem aki az ő nevét annak idején arra jának hőst ő ró

Arséne Lupi városához egyik kedett az elő h kötelességérzetén nyára csak csal volna. De a vála híres, nyilván tu

Es a név kö óriási betűkkel o tást elrendelő f fiatal regényíró jó nevet kereset

Tudnivaló, h el. Mindeklőtte városi cégtáblák ket lejten, mely jainak jellemével

Maurice Lebl vatalnok nevét a rokonszenves, lo többet beszélte mes, az agyafur

ki játszi könnye ügyek összeguba vele ellentétben

mesebb csapdák vesen sérti a törv ban rokonszenve

Kalandjai ma de írója, ki a léle sohasem ontotta mesze Páris lár

csak akkor írt, Leblanc, kinek link-színházának ezt az alakját sz mélyesítő talált

Ez a színész derecsdik, szikár tekintete bővülő, fekete köpenyét, a nézőtérén lévő gyémánt fülbeva

A szindar:bot deti Arséne Lupi Nam haragudott, bitorolja. Hiszen szerény városi al

A gyorsaság kérdést intézett tudomány, uj, befolyásolják a erre így felelt:

— Apáink többé a régi hi szerelmes vallor ságoldozunk, a diktálja. Ez a gy szerkesztet, form egyik regényében

tozik. D'Arnuuzi szereplő. „Az Ap főhős egy német elhagyja a newy közti vonatok a r

annyi forrása! az fogható példát? elbeszélésére: a t ban para onokol szereti, hogy a v

becsukja a v azonban ma est kocsik és vitorlái ütemben kellene nek, miocsa a

tenis a szerelme üteme jelképe me Einstein törvénye

Próbaházass ellen. Karin Mich jén kényvet írt a

Legol-csóban fe

INNEN-ONNAN

Arséne Lupin — meghalt. Meghalt, tehát csakugyan élt, Leblanc regényeinek a hőse? — Nem, nem élt soha, de élt egy ember, aki az ő nevét viselte és aki a regényíró: annak idején arra ihlette, hogy készülő munkájának hőseit ő róla nevezhesse el.

Arséne Lupin közhivatalnok volt, a párisi városba egyik alkalmazottja. Sohasem törekedett az első helyre, de mindig tanujelét adta kötelességérzetének. Nevét halála után bizonyára csak családtagjai, barátjai emlegették volna. De a véletlen folytán neve most világhíres, nyilván túl is éli őt sok évtizeddel.

Es a név körülbelül husz évvel ezelőtt óriási betűkkel ott ékeskedett a városi választási elrendelő fairszagszokon, mikor a még fiatal regényíró sőtálgatott Páris utcáin a egy jó nevet keresett megírni való regényhősének. Tudnivaló, hogy a nagy Balzac is így járt el. Mirekelőtte alkerezte volna alakjait, a városi cégtáblákat nézgette, hogy olyan neveket leljen, melyek összhangban állanak alakjainak jellemével.

Maurice Leblanc a becsületet, derék közhivatalnok nevét alkalmasnak találta arra, hogy rokonszenves, lovagis kalandorának adja. Ez többet beszéltetett magáról, mint Sherlock Holmes, az agyafutó, merész, műkedvelő detektív, ki játszi könnyedséggel bogozza szét a bűntények összegabancott szálait. Arséne Lupin vele ellentétben az uri rabló, ki a legveszedelmesebb csapdákból menekül meg elmésen, kedvesen sérti a törvényeket, úgy, hogy az olvasóban rokonszenvet kelt. Iparlovag, de lovag is.

Kalandjai ma már tizenkét kötetre rugnak, de írja, ki a lélektani regényt művelte valaha, sohasem ontotta a könyveket. Páris villájában, messze Páris lármájától, nyugodtan dolgozott, csak akkor írt, amikor muzsája parancsolta. Leblanc, kinek huga — Georgette — Maeterlinck-színházának egyik kiemelkedő tagja volt, ezt az alakját színpadra is vitte és keltető megismerését talált számára Bruló személyében.

Ez a színész karocsi, fiatalos, noha haja már deregedik, szikár, sápadt, hangja behízsgó és tekintete büvölő. Ha frakkot ölt és az uri rabló fekete köpenyét, oly megnyerő külsejű, hogy a nézőtérben lévő hölgyek szívesen rábiznak gyémánt fülbevalóikat és nyakékküket.

A zindarabot többször végignézte az eredeti Arséne Lupin is és szívesen tapsolt neki. Nem haragudott, hogy nevét egy uri betyár bitorolja. Hiszen az többre vitte, mint ő, a szerény városi alkalmazott.

A gyorsaság muzsája. A „Comedia“ kérdést intézett a jelenkori írókhoz, hogy a tudomány, új, nagy fölfedezései mennyiben befolyásolják a mai irodalmat. Marcel Prévost erre így felelt:

— Apáink járművei eltűntek, nem jár többé a régi hintó, mely oly alkalmas volt a szerelmes vallomások megételére. Mi csak sárgoldosunk, a mai élet ütemét a gyorsaság diktálja. Ez a gyorsaság megváltoztatta a regény szerkezetét, formáját, anyagát. Pierre Benoit egyik regényében az autó legendás lényé változik. D'Annunzio regényében repülőgép a főszereplő. „Az Apokalipszis négy lovagjában“ a főhős egy német hajó, mely a háboru előestéjén elhagyja a newyorki kikötőt. A nagy, nemzetközi vonatok a mai regényíró számára megannyi forrásai az ihletnek. Akarnak egy kézzelfogható példát? Emlékszem Maupassant egy elbeszélésére: a tiszt, aki egy helyőrségi városban parancsolok s egy ottani polgár feleségét szereti, hogy a férjét távollattal, egyszerűen becsukja a városka kapuit. Képszeljük el azonban ma ezt a határat, mikor már vége a kocsik és vitorlások korának, miközben lázas ütemben kellene haladnia ennek az elbeszélésnek, miközben aeroplánokkal kellene megközelítenie a szerelmesnek a kedvesét. A vágtatás ez üteme jelképe moderna életünknek. Az irodalom Einstein törvényeinek engedelmeskedik.

Próbaházasság és biztosítás a válás ellen. Karin Michaelis, a dán író, aki annak idején kényvet írt a veszedelmes életéről, melyet

Balzac-cal szemben, aki még harmincéves korhatárt emleget, a huszadik század igényének megfelelőleg az ötven évig tolt ki, most már túl a veszedelmes életkoron előadást tartott Berlinben a házasság leg-égetőbb kérdéseiről.

— Az álszemérem — mordotta a háboru előtt mindentől sokkal inkább urakodott, mint ma Angliában nem volt szabad kimondani jobb társaságokban ezt a szót: nadrag. Dániában pedig ill t lenség volt emlegetni a háltinget.

A dán író az követeli, hogy minden nő szabadon rendelkezhessek önmagával. Minthogy pedig a rossz házasságok abból származnak, hogy a házasságok nem ismerik egymást, próbaházasságot ajánl három hétre.

Másrészt sürgeti a válás ellen való biztosítást, melynek az lenne a formája, hogy a házasságok bizonyos ideig kötelességükben befizessenek megfelelő illetékeket. Ha nem válnak el, az összeget visszakapják husz év múlva. Ez a biztosíték egyenlőséget teremtena a nemek között. Ha a nőnek nincs vagyona, vagy foglalkozása, koldulni kénytelen attól a férfitől, akitől elválik. Ez megalázó.

Másik megoldás lenne az, hogy minden nő válasszon magának egy foglalkozási ágat s így biztosítsa függetlenségét. Karin Michaelis bevallja hogy ő ezekhez a nőkhez tartozik, de nézete szerint a nő nem a munkára született. Igaz hivatása az, hogy megszépítse az életet, hogy hozzájáruljon az emberiség szellemi és művészi fejlődéséhez.

Hamiskártyások halálba kergették Temesváron a Győri-szállító cég egyik fő tisztviselőjét

Negyvenezer lejt vesztett Salamon Artur a Lloyd-kávéház hírhedt kártyacsatáiban. Más áldozatai is vannak a temesvári hazárdtanyának

(Timisoara-Temesvár, október 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kedden este szenzációs öngyilkosság híre terjedt el futóútként Temesváron. A vasúti állomás közelében lévő Korona-szálloda 60-as számú szobájában átlőtt fejével halva találták Salamon Artur huszonnégy éves tisztviselőt, aki az egész városban, de különösen a temesvári aranyifjúság körében közméret és általános szeretetnek örvendő fiatalember volt. A hír vétele után a helyszíre kiszállt hatóságai bizottság megindította a vizsgálatot, amely megállapította, hogy az öngyilkos Salamon Artur, aki biralmi állást töltött be a Győri I. és II. szállítási és fatereskedelmi cégnél, a temesvári hírhedt kártyacsaták egyik újabb áldozata.

Áldozatul. A temesvári társaság körében mindenki tudja, hogy ezek az áldozatok százezreket hagytak ott a zöldasztalnál, amelyeket a hazárdjátékosok a legfurfangosabb módszerekkel hamiskártyáztak el tőlük. Feltűnő, hogy a hatóságok, bár a Lloyd-kávéházban garázdálkodó szipisták ellen sűrűn érkeztek feljelentések, szemt nemnyiták a legközönségesebb trükkökkel döngöző hamiskártyás szervezet felismeréséért.

A nyomozás megállapította, hogy az öngyilkos Salamon Arthur már negyvenezer lejjel tartozott ismerősöknek és ismeretleneknek és ezt a pénzt a Lloyd-kávéházban vesztette el, ahol állandóan kártyázott. Érdekes, hogy hátrahagyott levelében tettét életuntsággal magyarázza. A tragikus végű fiatalembert, akinek sorsa általános részvétet keltett Temesváron, csütörtökön temetik.

Az Uj Kelet temesvári tudósítója szenzációs részletekben bővelkedő beszámolót fog közölni a Temesváron városzerte ismert hazárdtanyáról és a Lloyd-kávéházban működő hamiskártyások üzemleiről.

Felfüggesztettek állásától egy halmi határrendőrségi kapitányt

Balanescu autón szökött Királyházára három zsidó után, akik alantossal Halmiban elfelejtettek ellátolni

(Oradea Mars-Nagyvárad, október 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ideérkezett hírek szerint egy rendkívül érdekes ügy nyert befejezést a rapokban a bukaresti sziguranca vezérigazgató-ság döntése által, amely Balanescu halmi határrendőrségi kapitányt, különböző törvényellenes üzelmek miatt, felfüggesztette állásától.

Balanescu évek óta folytatta üzemeit a határon és egymásután zsarolta meg a Halmiba érkező külföldi utasokat. A zsarolásaiból kifolyólag ebben a pillanatban is három helyen, Szatmáron, Máramaroszigeten és Kolozsváron folyik ellene eljárás, a felfüggesztés azonban egyik legutóbbi esetétől kifolyólag történt, amelynek három zsidó kereskedő volt az áldozata.

Balanescu rendszerint, ha távol is volt a határrendőrségtől, helyetteseitől mindig megérdeklődte, hogy voltak-e zsidók a határátlépők között és ha igen, megfelelőképen bántak-e el velük. Ez az elbánás snyit jelentett, hogy az egyes zsidó utasokra ráfogták, hogy szabálytalan uton lépték át a határt, vagy valamit álcsempésztek, vagy éppen hamis utlevéllel utaztak. Balanescu legutóbb is, amikor a prágai vonat beérkezése alkalmával nem tartózkodott éppen állomáshelyén, visszatérésekor feltette a szokásos kérdést helyettesének. Ez referált:

— Három zsidó utas ment át Csehországba.

— Kaptál tőlük valamit?
— Nem.
— Te tökfikó, miért engedted át őket? Azonnal autóra ülünk és utánuk megyünk Királyházára.

Balanescu napokig ült a királyházi csendőrség fogházában. Közben diplomáciai tárgyalások indultak meg, amelyeknek az lett az eredménye, hogy Balanescut szabadlábra helyezték. A szabadlábrahelyezése után visszatért Romániába, ahol most utóléte a büntetés. A bukaresti sziguranca vezérfelügyelőség felfüggesztette állásától Balanescu most mindent megkísérel, hogy ügyét elintéze és állásába visszahelytesse magát.

— Három zsidó utas ment át Csehországba.
— Kaptál tőlük valamit?
— Nem.
— Te tökfikó, miért engedted át őket? Azonnal autóra ülünk és utánuk megyünk Királyházára.
A következő pillanatokban már autón ro-

Ivott-e már „Dácia“ vizet?

Sollingeri gyöngyház zsebkes dugó 95 L. a Corso Bazárban, Cluj, Regele Ferd. 17.

Legolcsóbban **fest, tisztít UNIO, Cluj** Fióktüzet Str. Barițiu 2., Str. Iuliu Maniu 8. Cal. Moșilor 110. Gyár C. Regele Ferdinand 133. Telefon 877

Szerkesztői üzenetek

M. Sámuel, Rucova. Tekintettel, hogy a kérdéses cikket az illető lap maga is megcáfolta, a magunk részéről nem foglalkozhatunk az esettel. Mindenesetre köszönjük szíves figyelmét, amelyre a jövőben is számíthatunk.

IV. Kerista. 1. Erre a kérdésre nagyon nehéz határozott választ adni, mert azok számára is, akik kvótán felül mehetnek ki Amerikába, nagyon nehéz az állampolgárságot megszerezni, mert legtöbbjüktől kötelező nyilatkozatot vesznek, hogy bizonyos időn belül elhagyják az Egyesült-Államok területét. 2. Ha lemond a román állampolgárságról, azaz még távolról sem szerzett jogot a bevándorlási engedély elnyerésére. 3. Az adóptálás volna még a legmegfelelőbb megoldás, de amerikai állampolgárnak csak akkor tekintik, mielőtt az Egyesült Államok földjére lépett. 4. Ha alkalmazási szerződést kap említett rokonától, annak ellenében is csak szigorú feltételek mellett kap beutazási engedélyt. 5. Azt, hogy egyes hajótgnökségek állítólagos illegitim útjain igyekeznek kijutni, nem tartjuk sem ajánlatosnak, sem pedig megvalósíthatóknak. Legtanácsosabb volna, ha nagybátyja, mint amerikai állampolgár közvetlenül az Egyesült-Államok bukeresti követségéhez, illetőleg konzulátusához fordul felvilágosításért.

E. W. G. Saskatoon (Kanada). 1. Cikkét sajnos nem használhattuk, mert sem tartalmilag, sem vonatkozásaiban nem felel meg nekünk. 2. A lap küldését illetőleg a kiadóhivatal intézkedett.

H. H. Gherla. 1. Cikke annyira szakcikk, hogy mi legnagyobb sajnálattal nem használhatjuk. 2. A kért címekért tessék Freu Lajos iskolaigazgatóhoz fordulni, Cluj, Calea Regala Ferdinand 52.

S. Méric, Sibet. 1. Leveléből nem tűnik ki, hogy hol akarja diplomáját megszerezni. Arravonatkozólag nem bocsátkozunk jelszóba, hogy a külföldi diplomákat négy év múlva nosztrifikálni fogják-e Romániában. 2. Nem kötelező.

H. László, Brassó. Egyelőre nagyon bizonytalan a palesztina-egyiptomi kirándulás sorsa. Hír szerint decemberben talán mégis meglesz.

Nagyszombat elítélt. Névalírása olvashatatlan. Kérünk pontos címet, hogy a reklamárt „A Föld”-példányokat elháríthassuk.

G. Farkas, Halmeu. A jelzett könyvet a könyvosi osztály nem tudja megszerezni, minthogy nem ismeri.

A FILM

Pénteken este tízenegykor lesz a „Fekete angyal” sajtóbemutatója. Az idei film szezon egyik legjelentősebb eseménye a „Fekete angyal” című film bemutatása lesz, amely iránt minden körben nagy érdeklődés nyilvánul meg. A film nagystílu voltára való tekintettel a kolozvári filmzínházak igazgatósága elhatározta, hogy a filmet a sajtó képviselői előtt mutassa be először. A „Fekete angyal” sajtóbemutatója pénteken, 8 óra este 11 órakor lesz a Select-mozgóban. A nagy művészi esemény elé az egész sajtó világ nagy érdeklődéssel tekint.

Caragiale híres regénye: a „Bün” filme. A román filmkultúra és filmművészet még nem lendült át a helyzet nehézségein. Ezerig még egyetlen román film készült, amelynek bemutatása után hosszú pauza következett a román filmgyártás terén. Pedig, hogy Romániának volna-e tehetséges film művészei és nemzeti irodalmából kihaló érdekesség témái, azt mi sem bizonyítja jobban, mint a most elkészült második román film: a „Bün”, melyet a nagy román író, Caragiale híres regénye után alkalmaztak filmre. A film most érkezett meg Erdélybe. A „Transylvani” filmvállalat előkészítése folytán alkalmunk volt a bukeresi filmvállalat által elkészített filmet megtekinteni. Bár a felvételek technikai fogyatékoságok miatt nem is vetekehetnek a nagy grandiózus filmekkel, mégis megállapítható, hogy a „Bün” a legizgalmasabb és legszórakoztatóbb filmek egyike. Különösen Erdély közönsége számára az, amely talán ezen a filmen keresztül láthat bele először a román népelet mélységeibe, a latin vér forrásának lázas áramlásába, mely a bün örvényeibe teszi a finom, bojár-leányt, hanem a papi hivatalra készülő gyönyörű parasztlányt is, hogy később ennek fatyúfiában és édes leányában — ismét a szerelem erejével — bosszolja meg magát a mult, a mámor. A film szereplői — különösen a papnövendéket alakító fiatal színész — mind hivatásuk magaslátán állanak, mozgásukban, gesztusaikban megkapó realitás

nyilvánul meg. Caragiale különös és forró levegője csap ki a film minden jelenetéből, melynek bizonyára nagy sikere lesz erdélyi bemutatása alkalmával. Mint hírlík, a kolozvári mozgósainkhoz vagy amelyikében is rövidesen bemutatásra kerül a „Bün”.

Nappali mozi. A Newyork melletti plattsburgi katonai gyakorlótérén nappali világhírűség mellett a szabadban tartottak tudományos mozielőadásokat. Az előadásokhoz ügyesen szerkesztett árnyékvetítőkészüléket használtak és hatalmas méretű vásznon nagysejű hatással pergették le a mozikban használatos filmtekeréseket. Az új találmánynak óriási a tudományos jelentősége. Bizonyára csak rövid idő kérdése a — nappali mozi.

Amerika eicsolja a fűmstarokat. Nemrég vett búcsút Lya de Puti végleg a német Bahelsbergtől és Hollywoodba tette székhelyét. Most követi őt Conrad Veidt, akinek az United Artists tett visszautasíthatatlanul kedvező ajánlatot. Veidt azonban néhány hónap múlva visszatér Amerikából és újra Berlinben filmez. A rendezők egész sora is kihajózott már a dollárhazába, köztük F. W. Murnau,

Berlinben a tömeg meg akarta lincselni az automobílos ékszerrablót

Weimarban fényes nappal fosztották ki a város legnagyobb ruhaüzletét

(Berlin, október 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány hét előtt Berlinben fényes nappal vakmerő rablást hajtottak végre. Egy fiatal ember betört a város egyik legegységesebb ékszerésboltjának kirakatát és mielőtt megakadályozhatták volna, auton tovarobogott.

A rablót Alexander Spruch személyében tegnapelőtt fogták el Breslauban. Amikor híre járt, hogy Berlinbe hozzák, az egész pályaudvart és környékét óriási tömegek lepték el. Mozioperatőrök és fotografusok nagyszámban jöttek a pályaudvar elé és különösen a kültekli csöcsélék vonult fel hatalmas tömegekben. A nagy tumultusban sokan rosszul lettek és a mentők intervencióját kellett igénybe venni.

A botrány akkor érte el tetőpontját, ami a börtönőrök és detektívek a pályaudvarra hozták a megbiliósolt rablót.

Berlinben hasonló botrányok játszódtak le

A beszarábiai zsidóság tragédiája

Ongyilkosság, éhhalál és skorbut pusztítottak a zsidók között

(Kisencs, október 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) A régi orosz térképen Beszarábia egy szerepelt, mint az orosz birodalom legdusabb és legtermékenyebb tartománya. Beszarábiai gyümölcsösökkel és borrel látták el Pétervárt, Moszkvát és Oroszország legkeletibb részét. Voltak idők, amikor Beszarábia gabonája eljutott egészen Rotterdamig, bora híres volt egész Oroszországban és amikor Beszarábiáról volt szó, mindig a jóléte és egészség fogalmát éltették általa.

Ma Beszarábia gazdasági tekintetben egészen lezüllyött. A háborús évek rengeteg emberáldozatot követeltek ettől a tartománytól, a mezőgazdaság valóságilag elpusztult és az állattenyésztés is egészen alacsony nivóra süllyedt le. Az orosz forradalom ugyan meghozta az agrárreformot, azonban a paraszt nem kapott egyebet a földnél, amelyet hitál és gépek hiányában képtelen úgy megművelni, hogy annak hozadása megfeleljen a föld átlagos jövedelmének. A háboru, az orosz forradalom és az átmeneti idő, amikor a lakosság a legnagyobb bizonytalanságban élt, az orosz rubel elértéktelenedése, a lejárvátás ideje annyira visszahatótt az ország gazdasági életére, hogy még ma sem tudott kellőképpen felocsudni.

Besarábiában ezidőszent háromszázezer zsidó lakik. Ezek között hatszer zsidó foglalkozik mezőgazdasággal. Kolóniák voltak az országban, amelyek nagysejűen működtek és virultak. Dambreveni, Alexandreni, Maroulesi, Bricsva, ezek valóságos mintagazdaságok voltak. Az agrárreform idején, 1917/18-ban a beszarábiai országgyűlés (Statal tarii) eliben elfogadta az agrárreformot és ezt később a román kormány keresztül is vitte. A zsidókat azonban mindjárt a reform végrehajtása elején megkárosították. Nem mindenki kapta meg a hat hektári törvényes maximumot, javarésze ez zsidóknak csak a maximum felét kapta meg, am azonban egy család eltartására nem elegendő.

E. A. Dupont is, az Ufa volt híres művészei. A kofferjaik csomagolásánál tartanak azonkívül Friedrich Zelnik és Korda Sándor is. Már csak az utlevélre várnak... Amerika s a dollár lassanként minden értéket magához vonz.

Mozipaloták mindenfelé. A berlini Ufa Palast am Zoo egy évvel ezelőtt lett Európa vezető mozi-színháza. Nem kevesebb, mint 2400 nézőt fogad be. Az elképzelhető legmodernebb berendezés luxus s fényben csillog az Ufa-konzern reprezentatív palotája Berlin Boulevardján. Közvetlen mellette van a Phoetus Film Capitol palotája, amelynek dekoratív szépsége szinte uolérhetetlen. Most Londonban készül egy új olára a filmművészetnek. Ötezer személy befogadóképességű mozipalotát tervez egy angol-amerikai pénzesoport. A filmpalota építési költségeire félmillió angol font, csaknem 500 millió lej van előirányozva.

Gorkij Maxim filmen. Gorkij Maxim „Ejjeli menedékhely” c. szindrabját filmre írták. Ha igaz, egy amerikai filmgyár 10.000 dollárt fizet Gorkij-nak ezért a világhírű drámájáért.

a pályaudvaron és az öröknek nagy küzdelmükbe került behozniok a rablót a börtönbe.

Spruch kihallgatása során azonnal ezintén megvallotta, hogyan eszelte ki és hajtotta végre tettét. Kihallgatása után beengedték hozzá Berlinben lakó szüleit is. Anyja sirógörcsöket kapott, amikor megpillantotta bünös fiát, míg apja rárohant és meg akarta fojtani.

Spruch közölte, hogy a rablót ékszerek egy részét Friedrichshag mellett egy erdőben rejtette el, a másik részét a Grunvaldi vasut közelében. A rendőrség emberei meg is találták a jelzett helyeken a nagyértékű ékszereket.

Érdekes, hogy a berlini ékszerrablás követőkre talált. Weimarban a város közepén levő nagy ruhaüzlet előtt tegnap délben megállott egy autó, amelynek vezetője egy baltával behasította a kirakatot és onnan elemelt két bundát és egy rend ruhát. Majd gyorsan tovariramodott gépkocsiján, amelynek nyoma veszett.

A háboru után a zsidók valóságos túléledtek a mezőgazdaság felé. A kormány nem elégitette ki őket, mert nem volt érdeke, hogy zsidó árusok és légi egysztenciák átminősüljenek produktív elemekké. Am a zsidóság minden akadály ellenére igyekezett termelő pályára jutni, azonban mindössze körülbelül öt ezer zsidónak sikerült továbbra is a föld megművelése által magalapoznia egzisztenciáját.

Besarábia számára az elmúlt év az inség esztendeje volt. Sokhelyütt a paraszok annyit nem tudtak aratni, mint amennyit bevetettek. A kormány a földmivelőket kukoricával támogatta és sokan — főleg bolgárok, oroszok és német kolónisták — kénytelenek voltak Braziliába kivándorolni és kávéültelvényesek cselédjeivé szegődni.

A zsidó parasztok és a kisvárosok zsidó kereskedői és iparosai hasonlóan inséges helyzetbe jutottak. Számosan öngyilkosságot követtek el és sokan közülök megőrültek az éhségtől. Járvány tört ki közöttük és az első hivatalos kimutatások szerint 20.000-nél többan kaptak skorbutot. A katasztrófa a zsidóságot akcióra indította és a zsidó Termelési és Fogyasztási Szövetkezetek Szövetsége nagyszabásu segélyakciót indított meg. A Joint és Orománia zsidósága ez év augusztusáig tízezer angol fontot gyűjtött össze. Ez összeg felét a Joint adta.

Kétségtelenül nagy könnyebbséget jelentett ez, bár a beszarábiai zsidóság helyzete még ma is súlyosnak mondható. Dr. M. Lndau.

Magyar könyvért

forduljon bizalommal Révész Béla 25 éve fennálló könyvkereskedéséhez Marosvásárhelyt.

Mega

(Cluj-Kolozs)

nap délután hatszáz és százötven, a végzetnek és valóban dőlkednek, ezt fogják és ért végzett. Nőegyletük kolozvári. Mert ez a dalom több és a kolozs rövidesen fethetetlenek alá helyezi.

Neuberg jének megnforábbi olivagyletök Szkozó tervez hogy az Er nőegyletök avégből, hokésság iránt szellemet, a gondolatát a c. állás és jók mányezze, h való együtt nőegyletök meggyűlés állapítani, a

hog

A világ

(Cluj-Kolozs)

Er szeriat legbtatja. A legkgyi tervek f csoport nevét tett be dr. I.

Dr. Misch

tejtéjt téves hatrozott mu sulyozottan je négyzázszéko

— Az elk

Ha pedig mos kaikuláltunk, rázni, hogy h

biénája, haue állottak ba, a munkra, hogy

kölcönöket. A bejelentete a leikismerettel

Cluj város költett folyósítjuk vércsnyák bár

lésen a kölcön pontot foglalás véleményét sz csak helyre ajánlatáról el

— Ha a javsrlatát? — Ha mé

udvrasian és — Mi vár nos gazdasági

— A véro tására nincsen abban az esztb

A z

ne mulas Telefon 4

Megalakult a Zsidó Nőegyletek országos szövetsége

Megvalósulás előtt a kolozsvári zsidó leányvárház

(Cluj-Kolozsvár, október 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári Zsidó Nőegylet tegnap délután tartotta meg közgyűlését a tagok hatalmas érdeklődése mellett. Kolozsvár zsidó asszonyai, akik nagyvonalú szociális munkát végeznek és a jótékonyág minden terepén valóban dícséretreméltó cselekedéseivel tevékenykednek, ezúttal azt határozták el, hogy összefogják és egy táborba tömörítik a nemes célokért végzett önzetlen munkában Erdély összes Nőegyleteit. Abban a munkában, amelyben a kolozsvári Nőegylet első sorban veszi ki részét. Mert ez a közgyűlés a kolozsvári zsidó társadalom több fontos problémáját is megoldotta és a kolozsvári zsidó asszonyok áldozatkészsége rövidesen fedélhez fogja juttatni a magával tehetetleneket és az emberi jószág védőszínyei alá helyezi az árvákat.

Neuberger Zsigmondé, az egylet elnöknőjének megnyitó szavai után dr. Eisler Matyás főrabbi olvasta fel az Erdély-Bánati Zsidó Nőegyletek Szövetségének megalakítására vonatkozó tervzetét. Ezerrel: a Szövetség célja, hogy az Erdély-Bánati területén működő zsidó nőegyletek között szerves kapcsolatot létesítsen az egébről, hogy a zsidó nőben a szociális munkásság iránti érzéket fejlessze, a zsidó vallásos szellemet, a zsidó néphez való hozzátartozás gondolatát bennük ápolja, országos jellegű szociális és jóléti intézmények létesítését kezdeményezze, hogy az ország többi részével való együttműködés keretében a zsidó nők és nőegyletek érdekeit megóvja. Az összehívandó közgyűlés tüzetes munkaprogramot fog megállapítani, amely kiterjed a zsidó élet és a női

hívás egész területére. A Szövetség az egyes működési területek intenzív megmunkálása céljából a szükség és lehetőség szerint szakosztályokat fog létesíteni. Ilyenekül ezidőszámtal számba jöhetnek a nővédelmi, a szociális, a kulturális, a gazdasági szakosztályok.

A közgyűlés kimondotta szövetségének megalakulását, a Nőegyletek kongresszusa összehívását és a Szövetség ideiglenes elnökévé Neuberger Zsigmondnét választotta meg.

Weisz Béláné alelnöknő, a Leányvárház felállításának ügyét referálta. Kimondotta a közgyűlés, hogy megfelelő helyiség építéséig az árvákat a Napközi-otthonban (Magyar-utca 83) helyezik el és az árvaház fenntartására 50 25 és 10 ezer lejes alapítványokat létesít. Egyelőre 5 teljessen árva leánygyermek felnevelését vállalja a Nőegylet, akiknek felvételét kérvényezni kell. Elsősorban a kolozsvári árvák kerülnek számításba.

Az árvák neveltetésének költségeihez évente 100 lejes adományokkal járulnak hozzá a Nőegylet tagjai

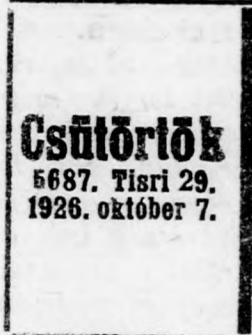
Weiszburg Emilné alelnöknő több kolozsvári zsidó család hallatlan nyomoráról számolt be, személyi impressziói alapján, amelyet külvárosi odukban tett látogatásai alkalmával szerzett. A Nőegylet máris tetemes segítyt nyújtott a szerencsétleneknek, míg a közgyűlés kimondta további támogatását.

Neuberger Zsigmondé, az egylet elnöknője végül lendületes záróbeszédében hívta fel az egylet tagjait a zsidó nő hivatására és kötelességeire.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemese erdélyi és bánági zsidóság napilapja. Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő dr. Marton Ernő. Az Uj Kelet cikkeinek utánpótlását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Szomorúságának énekese!

(Ossip Dynov drámájának előadása után)

Én felveszem veszendő hegedűd és zenévé gyógyítom füledben a száztorku üvöltést. Koldusoknak kellett ruháért palástot ölcl rád a lelkem és soha többé nem fog hideg érnit! Templommá holtozom síved tétongó sirját és dallal madarakat hívok üres eged alá. Tündérkertet ültetek neked, hol a végy bitor bogoyi helyett érett öröm gerezedet szüretelhetesz aranyló napban, s egy halkuló estben jön majd egy drága leány, ki mesévé álmolja sorsod, s kinccsé a könnyed!

Lányi Andor

A nagyváradai Kereskedelmi Csarnok újabb ankétot rendez a magas bankkamatok kérdésében. Nagyváradról jelentik: A nagyváradai Kereskedelmi Csarnok elnöki tanácsa dr. Popper Ákos elnöklété alatt rendkívül fontos ülést tartott. Az ülés elején Susztek Andor felsőkereskedelmi iskolai igazgató jelentést tett a beiratkozással kapcsolatban. Majd dr. Fried János főtákar hosszabb előterjesztést tett a Csarnok által megindított kamattörésgaság elleni akcióról. Felolvasta a brüsszeli, párizsi, római, budapesti, bécsi, athéni és a konstantinápolyi kamaráktól beérkezett erre vonatkozó válaszokat, valamint Farkas Mózesnek, az UGIR kolozsvári elnökének véleményét. Az előterjesztés után elhatározták, hogy október 17-én újabb ankétot rendeznek, amelyre meghívják Erdély összes kereskedelmi és gyáripari érdekeltségét.

Éles támadás a demokrácia ellen a páneurópai kongresszuson. Bécsből jelentik: A páneurópai kongresszus mai ülésén a belga delegátus, Vandervele külügyminiszter nevében kijelentette, hogy a belga kormány a kongresszus munkáját legmegalapozottabban kíséri. Utána Dunan francia kiküldött emelkedett szövegre, aki Napoleon páneurópai eszméjéről beszélt és hangsúlyozta, hogy a napoleoni eszmének meg kell valósulnia. Waits, az angol delegáció vezetője pedig Páneurópa és a Napszövetség viszonyáról tartott előadást. Nagy meglepetést keltett Hüler Curt berlini pacifista beszéde, aki beszédében éles kirohantást intézett a demokrácia ellen. Beszédére azonnal válaszolt Löbe német birodalmi elnök, aki a kongresszus keddi ülésén elnökölt. A páneurópai kongresszus politikai és kisebbségi bizottsága egyhangúlag elfogadott egy határozati javaslatot, amely a következőket mondja ki: A páneurópai kérdés minden ügy megoldásánál számolni kell Olaszországgal, Angliával és a többi európai államok földrajzi, történelmi, gazdasági és kulturális kapcsolatával. Amennyiben ez a két állam nem fogadná el a Pán-Európa való belekapcsolódást, elvben mégis elutasít mindennemű agresszív állásfoglalást más államok és államcsoportok ellen.

Litveczky Endre képviseletében az „Arta“-ban. A hírláló nevű festőművész képviseletében Kolozsvár művészi közönségének színeje látogatja. Az „Arta“ pompás helyisége előklő keretét nyújt ezeknek a művészi festményeknek, melyeknek részletes brárlására lapunk legközelebbi számában visszatérünk.

Dr. Mischnajewsky elmondja, hogyan áll Kolozsvár város kölcsönügye

A világ legnagyobb bankja, a Federal Reserve Bank felemeli a kamatlábat

(Cluj-Kolozsvár, október 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Erdély fővárosának közvéleményét ezidőszámtal legfőbbbet a városi kölcsön ügye foglalkoztatja. A legközelebbi közgyűlés fog dönteni a pénzügyi tervek fölött, amelyeket egy angol-amerikai csoport nevében Erik Schnitzer vezérigazgató terjesztett be dr. I. Mischnajewsky útján a városhoz.

Dr. Mischnajewsky ma főleg a köztudatban elterjedt téves információk helyreigazítása miatt nyilatkozott munkatársunk előtt. Mielőkelebb hangsúlyozta, hogy soha a városnak négyezszázalékos kölcsönre ajánlatot nem tett.

Az első előzetes szerződés — mondotta — hét százalékról szólt és pedig egymillió dollárra. Ha pedig most az új szerződésben nyolc százalékos kalkuláltunk, akkor ezt ne tessék annak magyarázni, hogy hirtelen kinyitott belőlünk a nagytöke biénája, hanem a világ pénzpiacán olyan változások állottak be, amely perancsoló szükségé tette számunkra, hogy nyolc százalékon alul ne adhasunk kölcsönöket. A New-York Federal Reserve Bank bejelentette a kamatláb fölemelését és nyugodt lelkiszeremettel közölhetem a közvéleménnyel, hogy Cluj város kölcsönét olyan kedvező feltételek mellett folyósítjuk, hogy csatlakoznom kell majd, ha a városatyák bármilyen oknál fogva a következő közgyűlésen a kölcsönkomplexummal szemben negatív álláspontot foglalnának el. Hangsúlyozom, hogy a közvéleményt semmiképpen sem kívánom befolyásolni, csak helyre akarom hozni az intézkedések régebbi ajánlatáról elterjedt információkat.

Ha a közgyűlés mégsem fogadná el az önkjavaslatát?

Ha mégsem fogadná el? Ebben ez esetben udvariassan és barátságosan el fogunk búcsúzni.

Mi várható a kölcsön megkötéséről általános gazdasági tekintetben?

A városnak folyósítandó kölcsön hováfordítására nincsen ingerenciánk, de kijelenthetem, hogy abban az esetben, ha a kölcsön létrejön, akkor ez

együttal jelenti az általunk képviselt pénzcsoportnak nagyarában pénzügyi akcióját Romániában, elsősorban Erdélyben. Olyan akció lesz ez, amely a most még kezdő stádiumban lévő romániai iparnak nagy lendületet lesz hivatva adni. A napokban olvastam az Uj Keletben dr. Mihali Tivadar polgármester ur kijelentését. Azt mondotta, hogy akiknek halott bicéit költik, az soká fog élni. Ennek parafrazisaként mondom, hogy az olyan gyermek, amely nehezen jött a világra, annak izmosodnia kell és egészségesé kell fejlődnie. Reméljük, hogy Kolozsvár városa a jövő izmosodni és fejlődés jegyében fog határozni. Mi a magunk részéről mindent megtettünk, hogy így történjen.

Mit szól a többi kölcsönajánlatokhoz?

Tudtommal kölcsönajánlatokról nincs szó. A mi kérvény a városi vezetőség előtt f kszik, egyáltalán nem olyan természetű, ami felölölné az adandó kölcsönt, a kamatlábat és a törlesztési feltételeket, hanem egyszerű kérvények opciók megadására, hogy azok alapján kölcsönt szerzhessenek. Ha azonban tényleges kölcsönajánlatok fakszúnek a város vezetősége előtt, akkor csak azt mondom, ami a jó kereskedő elve: a konkurrencia sohasem riaszt, hanem új üzletekre ösztökél. Mi beigazolhatjuk kapacitásunkat azokkal a kölcsönökkel, amiket Württemberg városnak folyósítottunk és azzal a 35 millió dolláros kölcsönrel, amit a langyel költársaságnak adunk már a tavaly nyolc százalékra.

Közelebbi kisebb városokkal is kölcsönügyleteket a kolozsvári tanácsal való megállapodás esetén?

Erre nézve vannak példák. Hiszen ez év márciusában adtuk kisebb német városoknak 25 ezer dollárt hat hónapra, természetesen magasabb kamattal, de ez sem haladta meg a 18 százalékos.

Dr. Mischnajewsky végül kijelentette, hogy abban az esetben, ha a kölcsönt megszavaznák, hosszabb ideig marad Erdélyben abból a célból, hogy itt az általa képviselt pénzcsoport pénzügyi és gazdasági terveinek megvalósíthatását megkezdhesse.

A zongorák olcsóbbak lettek,
ne mulassza el érdeklődni **Triska I.** zongoranagyraktárában
Telefon 4-19. Cluj, Str. Saguna (volt Bartha Miklós-utca) 14. Telefon 4-19.

res művészei. A
onkivül Friedrich
sak az utlevélre
sanként minden

A berlini Ufa
tt Európa vezető
400 nézőt fogad
rendezés luxus s
prezentatív palo-
melle van a
lynekt dekoratív
ondonban készül
Ötezer személy
ez egy angol-
bitési költségeire
00 millió lej

ij Maxim „Ejjeli
irták. Ha igaz,
rt fizet Gorkij-

oi

haúsletét

nagy küzdel-
st a börtönbe.
onnal őszintén
hajította végre
ték hozzá Br-
görcsöket ké-
nős fiát, míg
ni.
t ékszerék egy
rdőben rejete
vasut közelé-
is találtak a
szereket.
rrablás köve-
középn levő
ben megállott
baltával be-
elemelt két
gyorsan tova-
nyoma veszett.

iája
szóit

lősséggel tüle-
kormány nem
érdeke, hogy
átminősülje
zsidóság min-
ermező pályára
lbelül ötezer
öld megműve-
biáját.

év az inség
asztok annyit
pit bevetettek.
riciával támo-
k, oroszok és
voltak Bra-
vényezek cse-

városok zsidó
inséges hely-
ilkosságot kö-
örültek az éh-
és az első hi-
000 nél többen
s zsidóságot
rmelési és F-
sége nagysz-
A Joint és
tusáig tízezer
összeg felét a

séget jelentett
helyzete még
Dr. M. Landau.

yvért
25 éve fenn-
vásárhelyt.

— Delegátusválasztások a hetedik országos konferenciára. A gyulafehérvári helyi csoport október 10-én, vasárnap délután 2 és 6 óra között tartja meg a nagyváradi elnökségi konferenciára szóló delegátusválasztásokat a sémér-gdud, Sr. Dorobantilor 17. számú helyiségében. — Déren az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség helyi csoportja vasárnap délután 4 óráig tartja a delegátusválasztásokat a csoport irodájában.

— A román újságírószindikátus elnöke szerint Mussolini szakit szövjet-barát politikájával. Bukarestből jelentik: Scicaru, a román újságírószindikátus elnöke, aki jelenleg Olaszországban tartózkodik, cikket írt a „Cuvantul“-nak, amelyben közvetlen impressziói alapján közli, hogy a livornói találkozás következménye Olaszország végleges csatlakozása Anglia politikájához volt. Chamberlain kötelezte magát, hogy ellenszegül Ausztria Németországhoz való csatlakozásának, ezzel szemben Mussolini ígéretet tett, hogy szakit a szövjetek iránti barátságos politikájával. Szóba került Livornóban az olasz-román egyezmény, valamint Beszarábia ügye is és az új politikának egyik első eredménye lesz a beszarábiai konvenció ratifikálása. Mussolini — Scicaru szerint — már megfelelően utasította is moszkvai követét.

— Eljegyzés. Klein Herminét Nagyváradról eljegyezte Klein Béla Krassna.

— Kerékpáros turista kirándulás. Az Erdélyi Kárpát Egyesület kerékpáros osztálya folyó hó 10-én (vasárnap) Orcsz Endre vezetésével hatóságilag engedélyezett kirándulást kezd a Solyomkőre a következő programmal: Gyülekezés a Mátyás király szülőháza előtt. Indulás reggel 7 órakor. Felszerelés torpedós jó kerékpár, kmpa, hátizsák és élelem. A befutandó utvonallal hossza 72 km. visszaérkezés este 6 órakor. Gyakorlott kerékpáros vendégeket sajnálatosan lát az egyesület.

— Fontos határozatok a közép-európai államok közlekedési kongresszusán. Bécsből jelentik: A közép-európai közlekedési kongresszus mielőtt lezárult, több olyan határozati javaslatot fogadott el, amely az államok közötti forgalom megkönnyítését szolgálja. A kongresszus kimondta, hogy a különböző magas tarifák megbénítják a közlekedést. Fontos tehát, hogy a kormányok egyetemes elvek alapján állapodjanak meg a vasúti forgalom technikai rendezésére. Legstbörgebb a közvetlen átmeneti tarifa megállapítása, a belföldi fuvarjog egyetemesítése, a vasúti és a vámhatóságok közötti együttműködése, amely a határátjárás megkönnyítését és egyszerűsítését vonná maga után. Sürgősen meg kell valósítani a közép-európai államok postaforgalom szabályozásának tervezését és egyetemesíteni kell a postai tarifát. Ismét be kell vezetni, úgy mint a háború előtt Közép-európában a peni portot. A légi forgalmat ki kell építeni. Műszaki és jogi megállapodást kell létesíteni az egységes rádiószolgálat érdekében, amely a sajtószolgálatot is ellátja. Az utazás megkönnyítésére az utleveleket és vizumokat személyazonossági igazolvánnyal kell pótolni. A kongresszus végül elhatározta, hogy egy bizottságot kell ki a népszövetségi közlekedési bizottsággal való érintkezés felvételére.

— Az október 10-iki chalucmatizés. Az Uj Keletben már jelzett chalucmatizés, melynek előkészületei javában folynak, egy a chalucizmus propagandája, mint a művészi teljesítmények szempontjából elsőrendűnek ígérkezik. A programmon szerepelnek dr. Kohn Hillel megnyitóval, Molnár János egy előadással, dr. Hamburgé Becski Irén, valamint Giszkalay János saját költeményeinek felolvasásával; van ezenkívül néhány elsőrendű ének, zene és szavaltat szám, amelyeknek részletes programját lapunk későbbi számában közölni fogjuk. A magazinra jegyeket elő lehet váltani: a Palesztinshivatalban (Str. Baron L. Pop 10 sz.), Déni Lajos cégnél (Str. Memorandului, volt Unio u. 3. sz.), Au'ander Lajos cégnél (Cal. Bag. Ferdinand 67)

György királyt visszahívják a görög trónra

A görög monarchisták küldöttsége Bukarestben

(Cluj Kolozsvár, október 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti „Cuvantul“ nemzeti tegnapki számunkban hírt adunk arról, hogy a görög monarchia restaurálása küldöttsége él. Milenoi jelentés szerint a „Secolo“ azt a szennációt keltő híradást közli, hogy a görög monarchisták küldöttsége Bukarestben felszólította a királyt, hogy térjen vissza Görögországba. Közölték azt is, hogy a monarchista párt Görögországban rendkívül nagy népszerűségnek örvend és Venizelos is kijelentette, hogy örömmel fogadná a görög király visszatérését és hajlandó a királyi kormányban a külügyminiszeri tisztséget átvenni.

Ezt a hírt Bukarestből még nem erősítették meg.

— Csak január elsején emelik fel a postadíjakat. Bukarestből jelentik: Közöltük már, hogy a postai vezérigazgatóság még sz u vasúti tarifa életbeléptetése előtt tervbe vette a belföldi postai szállítási díjak felemelését. A postadíjak felemelését a vezérigazgatóság mindaddig azért nem hajtotta végre, mert előbb be akarta várni, hogy milyen hatást fog kiváltani a vasúti díjak felemelése. Mint feltételeztük beavatott helyről értesülünk, a postadíjak tervezett felemelésére 1927 január 1-ig nem fog sor kerülni.

— A CFR hater vagon helyett csak ezer vasúti kocsi javított ki. Bukarestből jelentik: Mint ismeretes, a CFR vezérigazgatósága kötelezettséget vállalt arra, hogy október 1-ig hater ezer teher szállító vagonot fog megjavíttatni, hogy az őszi kampány arányait biztosítsa. Mint értesülünk, a vezérigazgatóság a közeli napokban fogja erre vonatkozó jelentését a kormány elé terjeszteni, amelyből ki fog látni, hogy eddig mindössze ezer megromogált vasúti kocsit javították ki és helyezték forgalomba.

— Felrobbant a Dunán egy bárka, amelyben az uralkodó kísérete ült. Bukarestből jelentik: A Filippó-csatornában, ahova a király kirándult, ma súlyosabb következmények nélkül baleset történt. A király és vendégei két motorbárkán indultak el a csatornába. Az első bárkán a király, a görög exkirály, Hohenlohe herceg, Cristofor herceg, Joanidi admirális és neje, a második Mamelea udvari orvos, Dragelina parancsnok, a király adjutánsa, Mocsonyi főudvarmester és még két személy foglalt helyet. Utóbbi bárkán az elindulás pillanatában robbanás történt, mire összes utasai ijedten a vízbe ugrottak. Mutin a csatorna nem mély, semmi bajuk nem történt, a motor robbanása ellenben súlyosan megsebesítette a motort kezelő őrmestert és egy tengerészkapitányt. A vizsgálat megállapította, hogy a robbanás a karburátor hibájának tulajdonítható. Érdekes, hogy egy órával megelőző az uralkodó ugyanazzal a motorral sétacsoportjára ment a csatornába. A vadászatra is ezen a motoron kellett volna mennie és csak véletlenül foglalt helyet a másik bárkában.

— Döntő ítéletek Kínában. Londonból jelentik: Kínából érkező hírek szerint katonai csapatok és Sun tébornagy hadserege között döntő ütközetek folynak, amely Kanton korsárs döntő befolyással lesz.

— Százhatvanöt ezer angol bányász állott munkába a sztrájk óta. Londonból jelentik: Kedden este nyolc órakor fejeződött be az angol bányaterületeken a bányászok lezavazása. A szavazás eredményét valószínűleg csütörtökön teszik közzé. A munkásság azonban biztosra veszi, hogy a bányászok nagyobb többsége a kormány legutóbb közölt javaslatát ellen foglalt állást. A bányászsztrájk kitörése óta 165.140 bányamunkás állott feltétel nélkül munkába.

— Munkás munkedvelő előadás az Épitőmunkások Otthonában. A múlt évben a Szentegyház u. 8 számú épületében Munkás munkedvelő gárda ült meg az otthont a munkedvelő az Épitőmunkások Otthonában Sr. Vasi 7 (volt Patak u.) és október 10-én vasárnap délután fél 5 órakor tartja a második előadást, színpad kerülnék: Ostav Mirbesu nagyalkerü „Péztárcs“ című egyfelvonásos szatírája és a tavalyi évadban nagy sikert aratott „Nem jut ezérbe“ egyfelvonásos vígjáték. Magánművészek kiemelkedő részei: „A viszontlátás“ című költemény lesz, melyet Petrásovits Árpád szavalt és Borza Endre kiváló humoristának kupléi és énekszámai. A műsort kíséri a „Gutenberg“ és a „Törökös“ dalárda énekszámai.

— A kamarák Szövetségének kolozsvári közgyűlése. A Kereskedelmi és Iparkamarák bukaresti Szövetsége ma táviratilag a fővárosba hívta Caciulat, a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara főtitkárát. A kamarák szövetsége az október 18-án Kolozsvárt megtartandó kamarák közgyűlésének előkészítését akarja a kolozsvári kamara vezetőségével megtárgyalni. A közgyűlés ideje egyébként összeesik a Kamarák szövetsége által rendezett repülő-mintavásár és árukiállítás idejével, amely tudvalevőleg október 17—23 között lesz megtartva Kolozsvárt.

— Tovább tart a hamburgi kikötősztrájk. Hamburgból jelentik: A kikötősztrájk változatlanul tovább tart. Hétfőn újból szavazás volt és nem került ki a szükséges háromnegyedrészes szavazat a sztrájk mellett, így a szakszervezeti szabály értelmében 24 órán belül meg kellett volna kezdje a munkát. A sztrájkvezetés tovább kitart és a hajógyárban is általánossá akarja tenni a sztrájkot. Szó van arról, hogy a sztrájkvezetés szerdán küldöttséget meneszt Berlinbe, a munkügyi minisztériumhoz és új választott bíróságot fog kérni a bérkövetelés döntéséhez.

— Petrovici miniszter Nagyváradon. Nagyváradról jelentik: Petrovici közoktatásiügyi miniszter szerdán Saszmárról autóval Nagyváradra érkezett. Az újságíróknak kijelentette, hogy az ellenzéki lapok heves támadása a diák-egyesüthák ügyében alaptalan. Más iskolai kérdésben nem szart felvilágosítást adni.

— Újból életbeléptetik a külföldi lapok cenzurázását. Bukarestből jelentik: A „New-york Herald“ legutóbbi két számát elkobozták, mivel valótlan híreket közölt a királyné amerikai útjával kapcsolatban. A „Dimineta“ szerint szó van arról, hogy e miatt újból bevezetik a cenzurát a külföldi lapokra.

* Palesztinába készül? Akkor már most rendelje meg a legújabb magyarul fordított Palesztina-Egyiptom Utmutatót (Baedeker) az Uj Kelet könyvcsatlányánál. Ára vászonkötésben, 200 lej.

Parafint, stearint
és mindenféle templomi, szalon és karácsonyi gyertyát gyárt és felhívásra mintázott ár-ajánlattal szolgál

Lengyel Sándor és Fiai
gyertyagyára, Arad. Interurban telefon 407.

Mozi műsora október 7-én
Előadások minden mozgóban d. n. 3 kor kezdődnek

Select-mozgó
Csütörtökön és pénteken

Végzetes első szerelem
Nagyszerű dráma, 8 felvonásban. Főszerepben Henry Krauss és Nina Vanna. Transfilo

Urania-mozgó

Férfiak vágjai
Szenzációs dráma, Genne Wrights „Pandora La Croix“ c. regénye után. Főszerepben a „Viharmadár“ filmből ismert Milton Sils és Viola Dana

Apollo-mozgó

TESS
Szenzációs társadalmi dráma. Főszerepben Conrad Nagel
Monopol Metro

— Adler...
senye. Adler...
vidéki és külföld...
enynt tart...
gyakran volt...
pességeiről és...
zsidóknak...
vez mostani...
állított össze...
nini boszorkány...
Faas' fantazia-j...
dr. Keppicbné...
goraszoráját...
unitárius gimnáz...
9 órakor lesz. J...
tízletben Szenteg

A szín...
Nagyfal
színművének...
felkészültség...
kőn este lesz...
pesten a Vig...
zonban óriás...
Poór Lili ját...
pártneri Ma...
rienne, Keme...
meczy, Kozm

Csütörtök: Nagy...
Lilival. P...
Pentek: Nagy...
B. Sorozat...
Szombat este 7...
13 A. Sor...
Szombat este fel...
Irén, Nem...
szüret. So...
Vasárnap délut...
szállított...
Vasárnap délut...
Irén. Nea...
Rendes h...
Vasárnap este 9...
Tolnay An...
Sorozat 79...
Hétfő: Dr. Szak...
Napitérlet

A Mezőgazd...
tár Bészven...
ügységbizot...
fájdalommal...
hogyan burgó...

Belo

f. évi októbe...
kis életének...
Temetése...
3 órakor lesz...
nokától...
31 év n...
zetűnek egyb...
ságu főtisztvi...
gálható t m...
önzetlen, ma...
bas, amely...
szerzett az i...
A megbold...
lelkünkben...
kötelesség tud...
és szereteté...
Eltöltött m...
nése csend s...
Cluj (Kolo...
A Mezőg...
Rt. igaz

Külföldi
versenyárban a...
ban Cluj,

SZINHAZ - MŰVÉSZET

— Adler Nándor kolozsvári hangversenye. Adler Nándor, a fiatal zsidó hegedűművész vidéki és külföldi turnéja előtt egyetlen hangversenyt tart szülővárosában. Zeneirő közönségünknek gyakran volt alkalma meggyőződni Adler kiváló képességeiről és koncertjeinek állandóan telt házi kezességnek művészetének kvalitásairól. A fiatal művész mostani hangversenyére teljesen új műsört állított össze, előadja Händel IV. szonátáját, Paganini bosszokányos hegedűversenyét, Wjawiwski: Faos' fantazia-ját, Kreisler: Tambourin Chinois-t, dr. Keppichné Molnár Irma Beethoven d moll zongoraszonááját fogja előadni. A hangverseny az unitárius gimnázium dísztermében október 9-én este 9 órakor lesz. Jegyek előre válthatók az Adler féle tizletben Szentegyház u. 5.

A színházi iroda közleményei.

Nagytakarítás. Lonsdale kitűnő színművének utolsó próbái folynak teljes felkészültséggel a színpadon. Csütörtökön este lesz a bemutatóelőadás. Budapesten a Vigszínházban a tavalyi szezonban óriási sikere volt. Kolozsváron Poór Lili játsza a fő női szerepet, kinek partnerei Marsi, Izsákv, Székelyhidi Adrienne, Kemény, Hoykó, Mihályfi, Selmeczy, Kozma, Mester Tibor lesznek.

Heti műsor

- Csütörtök: Nagytakarítás (Ujdonosság, először. Poór Lilivel. Premiér-barlet 12. Sorozat 73.)
- Péntek: Nagytakarítás. (2. először. Napi barlet 12 B. Sorozat 74.)
- Szombat este 7-kor: Nagytakarítás (Napi barlet 13 A. Sorozat 75.)
- Szombat este fel 10-kor: Muzikus Ferkó (Lengyel Irén, Neményi, Tolnay, Inácssal. Barlet. Szünet. Sorozat 76.)
- Vasárnap délután fél 3-kor: Darázsfészek. (Le szállított helyiárak. Neményivel. Sorozat 77.)
- Vasárnap délután 6-kor: Muzikus Ferkó (Lengyel Irén, Neményi, Tolnay Andor, Inácssal. Rendes helyiárak. Sorozat 78.)
- Vasárnap este 9-kor: Friskita (Kafácsosy Ilivel, Tolnay Andor, Inácssal. Napi barlet 13 B. Sorozat 79.)
- Hétfő: Dr. Székó Juci (13. először. Poór Lilivel. Napi barlet 14 A. Sorozat 80.)

A Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Bészvenytársaság igazgatósága, felügyelőbizottsága és tisztviselőikara mély fájdalommal és megilletődéssel tudtja, hogy hirtelen és lelkes főtitkarságát, illetve kártársuk

Beleg László
igazgató ur

f. 6-án október hó 4-én este 7 ór. kor, munkás életének 50. évében hirtelen elhunyt. Temetése f. hó 7-én (csütörtökön) d. u. 3 órakor lesz a Magyar Színház előcsarnokában.

31 év n át volt a megboldogult intézetünk ügybuzgó, lelkiismeretes munkásságú főtitkarságát, aki példaképpel szolgálhatott mindenkinek a kötelességtudó, önzetlen, magát nem kimúló munkálkodásban, amellyel el nem muló érdemeket szerzett az intézet felvirágoztatásában.

A megboldogult emléke örökké élni fog lelkünkben, mert páratlan szívjósága és kötelességtudása mindenki: lőt közbeosztalt és szeretetté tette őt.

Eltöltött munkás élete után legyen pihenése csendes

Cluj (Kolozsvár), 1926. október 5.

A Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Igazgatósága, Felügyelőbizottsága és Tisztviselőikara

Külföldi gyermekköcsik
versenyárban a most megnyitott **Corso Bazárban** Cluj, Calea Regele Ferdinand 17.

KÖZVETLEN

A Banca Nationala kormányzója a pénzkrisis súlyosbodását jelenti be

Oromolu számol azzal, hogy a kereskedelemnek egy része elpusztul

(Cluj-Kolozsvár, október 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az a nyomasztó pénzkrisis, amely évek óta egyre súlyosabban fekszi meg gazdasági életünket, az utóbbi hónapok folyamán nemhogy csökkent volna, de ellenkezőleg egyre jobban fokozódott. Nem hozott enyhülést ezen a téren az Averescu kormány sem és ha egyes gazdasági problémák rendezése iránt mutatott is némi hajlandóságot, a pénzkrisis enyhítése érdekében semmit sem tett. Alig mulik el két hét, hogy az ország valamely városában ne tartanak gyűléseket a különböző gazdasági rétegek a pénzhány megzűntetése érdekében, de azok a számtalan memorandumok és egyéb feltevések, amelyek ebben a kérdésben a kormány elé kerülnek anélkül, hogy tárgyalás alá vennék őket, dacra lesznek téve. Kétségtelen, hogy ez a probléma nem olyan egyszerű, mert helyes megoldásához olyan gazdasági determinációk szükségeltetnek, amelyekkel — sajnos — az ország a jelen pillanatban nem rendelkezik.

Számtalan közleményben mutattunk már rá arra a veszélyre, amelyet a pénzkrisis túlságos fokozása idézhet elő s mindannyiszor hangsúlyoztuk annak szükségét, hogy a jelenlegi defláció helyett inkább mérsékelt infláció pénzügyi politikát kövessen a kormányunk folytatni, mert hiszen tudvalevő, hogy a megőrzött Románia jóval kevesebb bankjegyet bocsátott forgalomba, mint a régi területben sokkal kisebb ország.

Bukaresti jelentés szerint a nyomasztó pénzkrisis következtében szinte naponta keresik fel különböző küldöttségek a Banca Nationalát, a kereskedelmiügyi minisztert és a Legatus pénzügyminisztert, hogy a katasztrófális krisis megszüntetése érdekében intervenciót kérjenek. Az egyik fővárosi napilap munkatársa ma ex-

zel kapcsolatosan feltereste Oromolu bankkormányzót, akitől nyilatkozatot kért a jelenlegi, valamint a várható helyzetről.

— Nem mondhatnék új dolgot, — felelte Oromolu bankkormányzó. Pénzkrisis van, amely még súlyosbodni fog. Én a magam részéről emlékiratot terjesztettem ebben a kérdésben a kormány elé, amelyben javaslatot tettem a pénzkrisis megoldására. Az emlékiratban foglaltakat azonban még nem hozhatom nyilvánosságra, mindaddig, amíg a kormány javaslatommal nem fog érdemben foglalkozni. Nagyon természetes, hogy ez a krisis éppen úgy, mint akármelyik másik krisis, azzal fog járni, hogy a nem szolid alapokra fektetett kereskedelem elpusztul és így egy gyógyulási folyamaton fog keresztül menni.

A bankkormányzó nyilatkozatát azzal fejezte be, hogy a krisisen át kell az országnak esni, mert arra kell a legfőbb súlyt fektetni, hogy a lej stabilizálva legyen, miután enélkül egészséges közgazdasági életet el sem lehet képzelni.

A Banca Nationala kormányzója nyilatkozatában tehát a pénzkrisis fokozódását jelenti be. Ez mindenesetre meglepő, mert arról tesz bizonyosságot, hogy kormánykörök még megközelítőleg sem ismerik az ország gazdasági életének súlyos pénzügyi helyzetét, mert ha egész romboló hatásában ismernék, inkább arra törekednének, hogy a helyzetet enyhítsék, nem pedig, hogy súlyosbítsák. Ami pedig az ország kereskedelmét illeti, az már az évek óta tartó gazdasági krisis következtében amúgy is annyira megcsúszott, hogy további mesterséges megszorításokkal csak végleges romlását idézhetik elő.

Nagy tranzakció előtt az erdélyi pénzpiac

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank erdélyi fiókjai beolvadnak a kolozsvári Erdélyi Bankba és ezzel a Banca Chrissoveloni érdekkörébe kerülnek

(Arad, október 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és a Banca Chrissoveloni közötti tárgyalások befejeződtek. Amint annak idején közöltük már, a két tekintélyes pénzintézet közötti tárgyalásoknak az volt a célja, hogy a Pesti Magyar erdélyi és bánáti fiókjait, valamint egyéb bankérdekeltségeit a Banca Chrissoveloni érdekkörébe vonja. Az egyik ilyen tranzakció tudvalevőleg már régebben eredménnyel be is zárult azzal, hogy

a kolozsvári Erdélyi Bank majoritását a Banca Chrissoveloni szerezte meg.

Az újabb tárgyalások folyamán — mint értesülünk — a Pesti Magyar véglegesen megállapodott a bukaresti Chrissoveloni Bankkal és ennek alapján a helyzet a következőképpen alakul ki:

Az Erdélyi Bank és Takarékpénztár Rt. felemeli alapokáját 40 millió lejre és magába olvasztja a Pesti Magyarok Aradon, Nagyváradon, Brassóban és Nagyszombatban levő fiókjait. Az új alapitőke 67 százaléka lesz román kezében, míg 33 százaléka továbbra is a Pesti Magyar birtokában marad. A Pesti Magyarok Erdélyben levő többi bankérdekeltségei (Temesvár, Dés, Lugos, Sasvár, Nagykaroly és Érmihályfalva) természetesen szintén érdekközösségbe kerülnek az Erdélyi Bankkal, sőt való-

Tőzsde

A belföldi piac változatlanul lanya és üzletlens. Az árfolyamok nagyjában változatlanok.

Devizák	Valutapiac 1926 Október 6 (Rador)								
	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3680—3700	—	—	675	3715	13794	13697	653 ³ / ₄	1932
Newyork ..	188—190	517 ³ / ₄	517 ⁵ / ₈	—	190	71410	70880	3385	—
London	926—928	—	—	169 ¹ / ₂	929	3464 ¹ / ₄	3439 ¹ / ₂	16420	48515
Páris	555—565	1472 ¹ / ₂	1485	—	550	2040	2036	9700 ¹ / ₄	284
Milano	740—750	1900 ¹ / ₂	1957 ¹ / ₂	132	735	2720	2693	123 ¹ / ₄	377
Prága	564—568	1532 ¹ / ₂	1532 ¹ / ₂	104 ¹ / ₂	568	2114 ¹ / ₂	2090 ¹ / ₂	—	296 ¹ / ₄
Budapest ..	370—375	7245	7245	—	2680	—	6924	47415	—
Belgrád	—	915	915	—	340	126 ¹ / ₄	1252 ¹ / ₂	5984	177 ³ / ₄
Bukarest ..	—	270	272 ¹ / ₂	1830	—	374	372	1797 ¹ / ₂	52 ¹ / ₂
Varsó	—	58	58	—	—	7910	7830	375	—
Bécs	2770—2700	7305	7303	—	2720	10075	—	47780	—
Berlin	—	12327	12327	—	46	17007	16880	806	—

Száz lel árfolyama: Zürich 272¹/₂ Páris 1830, Budapest 37400, Bécs 37500, Prága 1797¹/₂.

sztüleg bele is olynánk ebbe. Ebben az esetben az Erdélyi Banknak a már meglévő fiókintézeivel együtt) 34 fiókja lesz Erdélyben. Az intézet élére Hargitay Bertalan, a Pesti Magyar aradi fiókjának igazgatója kerül vezérigazgatói címmel.

A kinevezéssel, valamint az új tranzakcióval kapcsolatosan érdeklődünk az Erdélyi Bank vezetésénél, ahol Adler igazgató kijelentette, hogy tudomásuk van ugyan a tárgyalásokról, de hivatalos értesítést a megegyezésről és Hargitay vezérigazgató kinevezéséről még nem kaptak.

A jugoszláv-magyar háborúelőtti adósságok rendezése. Budapesti jelentés: A Magyarország és Jugoszlávia közötti megegyezések sorozatában nemrég egy újabb konvenció jött létre a jugoszláv állampolgárok háborúelőtti magyarországi adósságainak rendezése kérdésében. E konvenció szerint az adósságok mindegyike békékoronájára 25 jugoszláv parával fizetendő meg.

Egymilliárdal emelik az állami bevételt a felemelt só és cigarettaárak. Bukarestből jelentik: A bukaresti sajtó értesülése szerint az állam 1927. évi költségvetése elkészült. A bevételknél a múlt évihez képest egymilliárdal több jövedelemre van kiírás. Az egész többséget egyrészt a sóárak emeléséből, másfelől a szivarok némely nemének megdrágításából keletkezik. Számokkal mutatva ki, a sóáraknak 1 lejről 3 lejre való emelése 400 millió több bevételt fog eredményezni, a 600 milliót viszont a többi állami egységársági gyártmányoknak magasabb árakon való elárúsítása teremti meg. Megjegyzendő, hogy a gyártmányoknak felemelt árakon való forgalomb hozatala már június havában megtörtént.

Elutaztak a román-magyar határmenti javakat likvidáló bizottság magyar tagjai. Bukarestből jelentik: Közöltük már, hogy szombaton Bukarestbe érkezett az a bizottság, amely a román-magyar határmenti közös javaknak likvidálásában Magyarország részéről részt vesz. A bizottság ma már vissza is utazott Budapestre. A bizottság hírtelen vissza utazását egyes fővárosi lapok arra magyarázzák, hogy a román és a magyar bizottságok között a tárgyalások megszakadtak a likvidációs ügyet a párisi döntőbíró hatáskörében utalták. Más verzió szerint a Bukarestben tartózkodó magyar hűdítőknak Bucsan állami határral folytatott tárgyalásai után megállapodtak abban, hogy a tárgyalásokat Budapestben fogják folytatni november hónapban, amikor maga Bucsan is a magyar fővárosba utazik. Az 1924. évi konvenció értelmében a két kormány felhatalmazta a párisi döntőbíró, nevezzen ki döntőbírókat az összes vitás kérdések ügyében.

Fényképeszeti cikkek
Állandóan raktáron

Bernát
papírosáruházaiban.

Sötétkamara állandóan rendelkezésre áll.
Lemezeket kidolgozunk.

Az őszi újdonsága
a Dreher Haggenmacher sörgyár
őszi söre

Extra-Special
mindenütt kapható

APROHÍRDETÉSEK

Egyesületi közlésnél egy sor 4 lej, vastagabb betűvel 8 lej. Legkisebb apróhirdetés 40 lej. Állásajánlatoknál 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej

November 1-re keresek több szalmakalap varró-lányt. Próbát a dolgozóknak előnyben. Grünstein - Moccia. 1816

Jól bevezetett asztalos szim kibővítéséhez pénzre társat keresek. Megkereséseket "Földgáz" című jellegre a kiadóba kérek.

Kitűző minőségű **bivalytej** garantált 1-10% hához szállítva is kapható: Schwartz Ignárné, Cal. Desebal 36.

Énekoktatást és kottatárolást vállal Wald Dezső, az ort. hitközség énekkar vezetője Timár-utca 3.

Külföldről batorozott szobát keresek, lehetőleg fűdőszoza használati centrumban. - Állandó lakó jellegre a kiadóba, vagy délután 4-8 ig az Uj Kelet szerkesztőségében személyesen.

Lakótársnő keresetek zsidó családnál különb-jára u batorozott szobába a Főter közepébe. Cim a kiadóba.

Mindenféle fordítások angol, francia, német, román és magyar nyelven (levelek, kérvények, szépirodalmi, tudományos, közgazdasági cikkek, periratok stb.) géppel való másolások és sokszorosítások gyorsan, pontosan készítenek. Dr. Mandel, Str. Rația (v. Kötő-u.) 3.

Intelligens izr. unió elfogad teljes ellátásra zongorabeszámítással és tanítással jó családból való leányokat - Oradeamare, Beothy Udán-utca 42, I. emelet 7. Berger Antalné.

Fiatal, szakképzett cipőkereskedő segéd, ki a szakmáját teljesen érti, beszéli a román és magyar nyelvet, azonnali belépéssel felvétetik. Lehetőleg fényképpel ellátott ajánlatokat a lap kiadóba kérek. "Jó megjelenésű" jellegre. 1873

Énekoktatást és kottatárolást vállal Wald Dezső, az ort. hitközség énekkar vezetője Timár-utca 3.

Külföldről batorozott szobát keresek, lehetőleg fűdőszoza használati centrumban. - Állandó lakó jellegre a kiadóba, vagy délután 4-8 ig az Uj Kelet szerkesztőségében személyesen.

Lakótársnő keresetek zsidó családnál különb-jára u batorozott szobába a Főter közepébe. Cim a kiadóba.

Mindenféle fordítások angol, francia, német, román és magyar nyelven (levelek, kérvények, szépirodalmi, tudományos, közgazdasági cikkek, periratok stb.) géppel való másolások és sokszorosítások gyorsan, pontosan készítenek. Dr. Mandel, Str. Rația (v. Kötő-u.) 3.

Intelligens izr. unió elfogad teljes ellátásra zongorabeszámítással és tanítással jó családból való leányokat - Oradeamare, Beothy Udán-utca 42, I. emelet 7. Berger Antalné.

SPORT

Előkészületek a vasárnapi városközi mérkőzésre. Vasárnap délután Kolozsvár válogatott csapata Arad és Zsilvölgye reprezentánsaival mér össze erejét. A városközi mérkőzés kimenetelére Kolozsvár futballsportja számára rendkívül súlyos bir, mert Arad és Zsilvölgye legjobb futballistáiból összeállított csapat jelentékeny játékerőt képvisel. A kolozsvári csapat esélyeit ezzel szemben lényegesen megfűtve az, hogy egyes számbajövő játékosok nincsenek formában. Így például nincs a csapatnak megfelelő centerhalfja. Salicaru szövetségi kapitány ma ismét próbamérkőzésre hívta össze a válogatott jelölteket, hogy Kolozsvár csapatját a momentán legjobb tizenegyből állítsa össze: Szatmári, Rosenfeld, Burger, Fehő, D. el. Kriehoffer, dr. Hirsch, Wesel, Pollák, Chifor, Klein, Istvánffy I. Siancu, Braun, Schulz, Raduch, Gábor I, Sars, Abrudán, Huniade II, Meier I. és II, Bab, Rakotovsky, Szaniszló, Reményi, Marcsan, Cipoigan, Gábor II., Farkas Haggibbor.

A vasárnapi Arad - Cuj mérkőzés előtt II. osztályú válogatott - I. b. válogatott mérkőzés lesz tartva, a csapatösszeállításokat holnap közlöm.

Tevékeny segéd,
(szaktudással) valamint gyakornok, fizetéssel azonnal felvétetik. B. Holländer engros és detail festékkereskedése, Nagyszében, Piata Piintul C rol No 23. Hermes 21750

Ingyen van a szab. **ZEPHIK kályhája,**
mert vételára a legrövidebb idő alatt megtérül tüzelőben!

Fűt egy szobát
10 kg. fával 24 órán át.

Gyártja Szántó Dezső és Fia Erdély és a Bánát legérgebb és legmegbízhatóbb redőny és kályhagyára, **Oradea, Strada Maresesti 3. sz. - Telefon 431.**

Acéllemez-redőnyök!
Esslingeni faredőnyök a legjobb kivitelben.

A közkeveltségnek örvendő

„Ursus-Extra“
világos sörkülönlegesség ismét kapható.

CZELL-söröződe Kolozsvár-Monostor

Ajándéktárgyak legolcsóbban a „Corso“ üzletben Cui. Calea Rezele Ferdinandu No 17.

Álmeneti kabátok

Neumann M.
férfiruhaáruháza
Oluj, Piata Unirii (Főter) 14

Butor Hálószoba, szép, jó és olcsó. **Siebold Fülöp** butorgyárában **Timisoara, II., Távirda-u., 19. sz.**

Hölgyeim!
Bársony- és filz modellek érkeztek az **„IDEAL“ kalapszalomba**

Feltűnő olcsó árak. Filz és bársony átalakítások gyári áron 48 óra alatt készülnek. Cluj, R. Ferd. 8.

Szerkesztés add

1926 október

olvas az U

mert visszakarására kiad. A minden száma talál, amelyet kedők a náluk százaléka erejéig adnak el. Ily

vissza

amit az Uj Kelet az ország legolcsó Uj Kelet szelvény

sőt h

az Uj Keletre, kiadást jelent, szelvények révén 125-130 leire

nyertes

Ezt a páratlan, vezményt ama e tathatjuk olvasói az ország tekint áll. A lap belső történet kötelező a szelvényeket a pénztárnál kell ténylegesen visszben pénzt, amit

Tegyük
kis

és meg fog győz rendszer révén Erdély legjobban több napilapjához